



Carl Bildt: Regeringsförklaringen 5 oktober 1993

Talare
Carl Bildt
Statsminister

Datum
5 oktober 1993

Plats
Riksdagshuset, Stockholm

Eders Majestäter,

Eders Kungliga Högheter,

fru talman,

ledamöter av Sveriges riksdag!

Sveriges utrikespolitik är en klar röst för mänskliga rättigheter, frihet och demokrati. Ryssland är vårt grannland. Vad som sker i Ryssland är av avgörande betydelse för hela det internationella samarbetet under kommande år och decennier. När de rödbruna krafterna tog till öppet våld på Moskvas gator höll Sverige och världen andan — samma rödbruna krafter som för två år sedan tog till våld mot de baltiska nationernas strävan efter frihet, samma krafter som vill vrida klockan tillbaka i Ryssland och i Europa.

Vårt stöd till Rysslands folkvalde president i hans strävan att så snabbt som möjligt lösa den politiska konflikten genom fria och demokratiska val är entydigt. Det är med valedeln, inte med vapnen, som Rysslands framtid måste avgöras. Det gångna året har inneburit betydelsefulla genombrott för demokrati och rätt i olika delar av världen.

I Sydafrika bereds nu vägen för demokratiska val och ett demokratiskt styre. Vårt stöd till mänskliga rättigheter och demokrati i Sydafrika förblir viktigt. De återstående ekonomiska sanktionerna avvecklas nu snabbt.

I Mellersta Östern har fredssamtalen gjort historiska framsteg. Sverige förbereder nu biståndsinsatser för att understödja fredsprocessen mellan israeler och palestinier. Förenta nationernas arbete är av stor betydelse i denna tid av global förändring. Sverige arbetar aktivt för att förstärka och effektivisera FN:s

arbete. Sverige fullföljer en u-lands- och biståndspolitik som syftar till att lindra fattigdom och nöd och som är ett starkt stöd för mänskliga rättigheter, demokrati och marknadsekonomi och främjar rättvisa och utveckling.

För alla länders möjlighet till utveckling och tillväxt har de pågående förhandlingarna inom GATT i syfte att frigöra världshandeln stor betydelse. Sverige verkar för en snabb och heltäckande uppgörelse med utgångspunkt i de förhandlingsresultat som uppnåtts.

I Europa kommer utvecklingen — som de dramatiska händelserna i Moskva på nytt har visat — att präglas av omvandlingen efter de socialistiska systemens sammanbrott.

Sverige spelar en aktiv roll i arbetet att återföreina Europa. Vi fullgör detta år en viktig uppgift som ordförande i den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK).

Av särskild betydelse är vårt stöd till Estlands, Lettlands och Litauens självständighet och utveckling. Återstående ryska trupper bör lämna Estland och Lettland snarast.

Inom kort grupperas den andra nordiska FN- bataljonen i Bosnien som ett led i de gemensamma ansträngningarna att lindra lidande och säkra fred. Konkret, och i nordisk samverkan, visar vi att vi menar allvar med vår vilja att bidra till Europas gemensamma säkerhet.

För denna spelar också vårt försvar en betydelsefull roll. Sverige står utanför militära allianser. Det ställer krav på vår egen förmåga att upprätthålla ett starkt försvar. Förhandlingarna om medlemskap i den framväxande europeiska unionen är ett uttryck för vår strävan att delta i arbetet med att bygga ett medborgarnas Europa. Bara genom att fullt ut delta i det europeiska samarbetet kan vi vara med och besluta om viktiga frågor som rör också vår framtid.

Det gäller ansträngningarna att bekämpa arbetslösheten lika väl som att förbättra miljön och att säkra fred och stabilitet i Europa.

Sveriges positioner i förhandlingarna med EG:s medlemsstater har lagts fast under stor enighet mellan riksdagens partier. Regeringen strävar efter fortsatt

brett samförstånd kring dessa förhandlingar.

Vi utgår från målet om den utvidgning av EG:s medlemskrets den 1 januari 1995 som satts upp av EG:s stats- och regeringschefer. Det ger oss bäst möjlighet till inflytande över de viktiga steg i samarbetet som skall tas därefter.

Vårt land är inne i en period av stora ekonomiska påfrestningar. Den ekonomiska krisen drabbar oss alla: enskilda medborgare, företag, stat och kommuner. Orsakerna till den ekonomiska nedgången är väl kända. Dagens svårigheter är i första hand resultatet av missgrepp under lång tid som inte kan göras ogjorda och vars konsekvenser inte längre kan skjutas på framtiden.

Mycket har redan skett som förbättrar villkoren för investeringar och produktion i Sverige. Sänkta arbetsgivaravgifter, låga löneavtal och en god produktivitet utveckling under senare år har tillsammans med den lägre kronkursen medfört ett gynnsamt kostnadsläge. Den underliggande inflationstakten är låg. Sjunkande räntor har mildrat de senaste årens realräntechock och underlättar företagens investeringar i ny produktion och nya jobb.

Återhämtningen i det finansiella systemet ökar förutsättningarna för banker och kreditinstitut att fungera normalt i den förestående uppgångsfasen. Rekordstora nyemissioner omvandlar ett högt privat sparande till riskkapital i företagen och lindrar sviterna efter 1980-talets överhettning på de finansiella marknaderna.

Den ekonomiska situationen förbättras nu gradvis. Exporten stiger. Industriproduktionen ökar. Varslen om friställning minskar. Antalet lediga platser ökar. Företagskonkurserna minskar och företagens lönsamhet förbättras. Svårigheterna är emellertid långt ifrån övervunna. Någon allmän uppgång är ännu inte i sikte. Tvärtom måste den ekonomiska politiken under hela 1990-talet inriktas på att återställa den samhällsekonomiska balansen. Vägen tillbaka till uthållig tillväxt och full sysselsättning är lång.

Sveriges förnyelse är en utmaning för hela folket. Den kräver av oss alla hårt arbete, sparande och sunda långsiktiga investeringar. Endast därigenom kan arbetslösheten bekämpas och välfärden tryggas för framtida generationer.

Exporten och investeringarna i det privata näringslivet måste under överskådlig tid vara tillväxtmotorerna i ekonomin. Regeringens ekonomiska politik skapar nu steg för steg förutsättningarna för detta.

Finanspolitiken har en viktig uppgift i att skapa förutsättningar för en fortsatt räntenedgång. Inriktningen av finanspolitiken fullföljs.

Av avgörande betydelse för den ekonomiska utvecklingen under kommande år är att arbetet med att sanera statsfinanserna förs vidare med kraft och uthållighet. Den snabba skuldökningen måste brytas om vi inte skall äventyra själva basen för morgondagens välfärd.

Detta kräver såväl fortsatta besparingar i statsutgifterna som egenavgifter i olika trygghetssystem och att vissa indirekta skatter höjs.

Riksdagen har sedan regeringen tillträdde fattat beslut som innebär att de offentliga finanserna har stärkts med ca 80 miljarder kronor. Dessutom beslöt riksdagen i våras om ett nytt lika omfattande långsiktigt saneringsprogram fram till budgetåret 1997/98. Detta kommer nu successivt att förverkligas genom konkreta propositioner. Redan under hösten kommer förslag om arbetslöshetsförsäkringen och tandvårdsförsäkringen samt förslag om att vissa punktskatter skall följa inflationen. Ingen uppgift framstår i dag som mera betydelsefull än att skapa förutsättningar för nya jobb genom ett växande näringsliv. Långvarig arbetslöshet föröder människors livschanser och riskerar att leda till allvarliga personliga och sociala problem för individer och familjer.

Det är nya jobb i de enskilda företagen som kan ta oss ur arbetslöshetens gissel. Det är mot denna bakgrund som reformeringen av arbetsrätten och regeringens förslag till skattelättnader skall ses. Det är av avgörande betydelse att ge företagen detta stöd i ett läge när vi börjar se ljuspunkter i den ekonomiska utvecklingen. Det är framför allt i de nya och de små företagen som nya arbeten skapas. Utvecklingskraften i dessa, men också i större basindustrier, är betydelsefull för den regionalt spridda sysselsättningen. Alla, oavsett bostadsort, skall kunna dra nytta av de nya möjligheterna.

Marginalskatten på egenföretagarnas egna kapital halveras när beskattningen i praktiken likställs med aktiebolagens skatteregler. Nya företag stimuleras genom ökade möjligheter att kvitta förluster mot inkomst av tjänst. Förslag

läggs fram om förbättrade villkor för innovatörer. Beskattningen av privata tjänster ses över.

Dubbelbeskattningen av aktier avskaffas. Detta finansieras genom en höjning av arbetsgivaravgifterna med 0,2 procentenheter samt skärpt beskattning av utlandstraktamenten.

Förslag kommer att läggas fram om förändringar i arbetsrätten. Rätten till provanställningar och visstidsanställningar förlängs. Det fackliga vetot mot entreprenader avskaffas. Turordningsreglerna modifieras. Förslag läggs fram om en förnyad regionalpolitik. Jordbruket spelar stor roll såväl som miljöresurs som för landsbygdens utveckling.

Omvandlingen i stat och kommun går vidare. Åtgärder för att ytterligare öka konkurrensen mellan offentlig egenregiverksamhet och enskilda alternativ bereds. I regeringens tillväxtstrategi ingår att kraftigt rusta upp Sveriges vägar och järnvägar. Nu genomförs ett tioårigt och mycket omfattande investeringsprogram. Konkurrensen inom kommunikationsområdet främjas genom den nya telepolitiken och avvecklingen av monopolen på järnvägstrafik samtidigt som en fullgod service tryggas i hela landet. En ny postlag föreläggs riksdagen.

Avregleringsarbetet fullföljs bl.a. genom en reform av elmarknaden i syfte att öka konkurrensen.

Avregleringen av bostads- och byggmarknaderna och sjunkande räntor pressar hyror och kostnader. Rätten att själv förhandla om sin hyra förstärks. Möjligheter införs att skjuta upp beskattningen av realisationsvinster vid försäljning av villor och bostadsrätter.

Ett viktigt led i tillväxtpolitiken är också den största samlade investeringen i modern tid i forskning och högre utbildning som blivit möjlig bl.a. genom avvecklingen av löntagarfonderna.

Det höga privata sparandet innebär att det finns goda förutsättningar att fortsätta att sprida ägandet genom privatisering av statliga företag. Regeringens insatser för att bekämpa den öppna arbetslösheten är mer omfattande än någonsin tidigare.

Särskild vikt kommer att läggas vid förändringar som ger fler ungdomar arbete. Långtidsarbetslösheten motverkas genom insatser för att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden, undvika utslagning och ge arbetslösa bättre möjligheter att möta arbetsmarknadens krav.

Hårdare krav måste ställas på arbetsmarknadspolitikens effektivitet. Kostnaden per insats måste bli lägre och kvaliteten i insatserna öka. I takt med att antalet platser har ökat i det ordinarie utbildningsväsendet och att företagsutbildningen fått ökat stöd minskas behovet av arbetsmarknadsutbildning. Arbetsmarknadspolitikerna i dess helhet ses över.

Välfärdspolitiken syftar till att ge människor ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet och på ålderdomen samt att erbjuda sociala tjänster av god kvalitet anpassade till medborgarnas skilda behov.

En rad reformer har genomförts. Vårdköer har kortats och valfriheten har ökat. Men ännu återstår ett omfattande förändringsarbete. Valfrihetsrevolutionen i välfärdspolitiken måste gå vidare.

Förslag om den fortsatta reformeringen av familjepolitiken läggs fram. Kommunens skyldighet att tillhandahålla barnomsorg preciseras genom ändringar i socialtjänstlagen. Ett vårdnadsbidrag införs den 1 juli 1994. Samtidigt införs viss avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader.

Reformeringen av sjukvårds- och tandvårdssystemen fortsätter. Husläkarreformen fullföljs. Etableringsfrihet införs under 1994 för läkare och tandläkare. Det allmännas kostnadskontroll stärks. Förändringarna skall utgå från patienternas behov. Regeringen går vidare med reformeringen av socialförsäkringarna.

Arbetslöshetsförsäkringen blir obligatorisk. Finansieringen sker genom arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Därigenom ställs ingen utan försäkringsskydd samtidigt som kostnaderna för arbetslösheten delas av alla som har ett arbete. Vi följer noga utvecklingen efter den s.k. ÄDEL-reformen liksom utvecklingen för barnen i dessa förändringstider.

Ungdomspolitiken skall vara inriktad på att överföra ideal och visioner och visa

lyhördhet för ungdomars livsvillkor. Regeringen ser allvarligt på vissa företeelser inom ungdomsvärlden. Stor uppmärksamhet kommer att ägnas åt problem när det gäller främlingsfientlighet, våld och drogmissbruk.

Handikappreformen följs upp med ytterligare förslag.

Ideella insatser skall främjas.

Det frivilliga sociala arbetet bidrar till förnyelsen av välfärdspolitiken och är ett omistligt komplement till de offentliga insatserna.

En proposition om den fortsatta inriktningen av jämställdhetsarbetet läggs fram under våren.

Utbildningsväsendets kvalitet spelar en central roll för vårt lands förnyelse. Rätten att välja skola har blivit en stor framgång. Antalet fristående skolor har fördubblats och den allmänna skolan genomgår en snabb vitalisering när den möter nya krav från föräldrar och elever. Den nyvunna friheten måste vara en frihet under ansvar för alla — föräldrar och skola — att leva upp till läroplanens mål om alla barns rätt till en god utbildning.

Skolans verksamhet skall bygga på de normer om tolerans och respekt för varje människas lika och okränkbara värde som grundas i kristen etik och västerländsk humanism och som har djup förankring i vårt land. Hem och skola skall ge barn och ungdomar en klar uppfattning om rätt och orätt.

Förslag har redan lagts fram för riksdagen om nya läroplaner och betyg som mäter elevens egna kunskaper och prestationer. Särskilda insatser kommer att göras för att öka rekryteringen till naturvetenskaplig och teknisk utbildning.

Frågorna om allmän skolstart från sex års ålder och tioårig grundskola utreds. Universitetens frigörelse och den forskningsproposition som riksdagen antog i våras fullföljs genom förslag om den högre utbildningens fortsatta utveckling och om forskningspolitiken. Frågorna om studiestöden, ledarskapet i skolan och en förbättrad lärarutbildning bereds.

Av långsiktigt avgörande betydelse är att skapa möjligheter för alla att lära hela livet. Arbetet har inletts med att finna nya vägar för att tillgodose kraven på en

kontinuerlig kompetensutveckling.

Kulturlivet är bärare av ett folks traditioner men bidrar också till samhällets förnyelse.

Det offentliga stödet till det fria kulturlivet är ett viktigt bidrag till ett öppet och dynamiskt samhällsklimat.

I vården av kulturarvet ligger värnet av en nationell identitet som har en självklar plats i ett mångkulturellt Europa.

Kulturpolitiken skall främja kvalitet och professionalism. Mediapolitikens liberalisering, som gett Sverige en av världens mest liberala radiolagar, fullföljs på TV-området.

Frågan om Svenska kyrkans framtida relation med staten bereds i en öppen dialog med alla berörda parter.

Miljöskulden får inte öka. Regeringsförslag med den inriktningen förbereds. Ekonomiska styrmedel kommer att användas i ökad utsträckning för att värna och förbättra miljön. Kväveoxidavgiften breddas.

Sverige skall vara pådrivande i det internationella miljövårdsarbetet. Riokonferensens beslut och klimatkonventionen följs upp. Sverige kommer att stå som värdland för en internationell kemikaliekonferens våren 1994. Förslag läggs fram om att begränsa kemikalieanvändningen. Ett nytt internationellt svavelprotokoll för att begränsa nedfallet av svavelföreningar arbetas fram under svenskt ordförandeskap. Länderna kring Östersjön har ett gemensamt ansvar för vattenmiljön. Miljöinsatserna i Baltikum prioriteras. Fortsatta insatser görs för kärnsäkerheten i östra Europa.

Energipolitikens mål är att trygga tillgången på el och annan energi på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Den skall utgå från vad natur och miljö långsiktigt tål. Miljövänlig energi från bibränslen, solenergi och vindkraft utvecklas. Hushållning främjas. Arbetet med att ge energibesättning en tydligare miljöprofil och att introducera alternativa fordonsbränslen fortsätter. Miljöklasser för drivmedel utreds. Förslag kommer att föreläggas riksdagen att skärpa miljölagstiftningen och att sammanföra den i en miljöbalk.

Regeringen har utsett en kretsloppsdelegation med uppgift att följa upp vårens riksdagsbeslut. Producentansvaret vidgas till nya varugrupper.

Förslag läggs fram om åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden. Regeringen ser över plan- och bygglagen med inriktning mot fortsatt stärkt medborgarinflytande och förenklad lagstiftning.

Såsom förutsatts i det gällande avtalet med Danmark genomförs prövningen enligt naturresurslagen och vattenlagen av den fasta förbindelsen över Öresund. Sverige skall vara ett tolerant samhälle. Invandrings- och flyktingpolitiken måste präglas av humanitet och öppenhet. Racistiska och främlingsfientliga tendenser skall bekämpas. Förslag läggs fram om förbud mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Skärpta åtgärder mot människosmuggling föreslås.

Kostnaderna för flyktingmottagningen har kunnat begränsas avsevärt. Arbetet på att effektivisera verksamheten måste emellertid drivas vidare. Vistelsetiderna på flyktingförläggningarna skall kortas och mottagandet präglas mindre av omhändertagande och mera av ökat ansvarstagande.

Regeringens principbeslut att ge uppehållstillstånd till flyktingar från krigsområdet i Bosnien ställer det svenska samhället inför en svår uppgift. Regeringen eftersträvar ett brett samförstånd med kommuner, organisationer, politiska partier och enskilda för att vi gemensamt skall klara denna.

Rättssamhället skall stärkas.

All brottslighet skall bekämpas med kraft. Särskild vikt läggs vid vålds- och narkotikabrottsligheten.

Insatserna mot den ekonomiska brottsligheten förstärks.

Kriminalpolitikens förnyelse inriktas på att minska brottsligheten, öka den enskildes rättstrygghet och stärka stödet till brottsoffer.

Frågan om skärpta regler för att motverka narkotikamissbruket på de slutna anstalterna bereds.

Regeringen kommer att förslå riksdagen sänkt promillegräns och skärpta straff

för grovt rattfylleri. Arbetet med att införa alternativa påföljder till fängelsestraff som samhällstjänst, elektronisk övervakning och individanpassade straff för rattfyllerister fortsätter.

Ungdomskriminaliteten ägnas ökad uppmärksamhet. Förslag om åtgärder för snabbare och mer bestämda ingripanden mot unga brottslingar kommer att föreläggas riksdagen.

Förslag om skärpta straff för brott med rasistiska motiv läggs fram. Polisväsendet effektiviseras och avbyråkratiseras. Polisen måste bli synlig och tillgänglig genom ökad patrullering och fler kvarterspoliser. En brottsofferfond inrättas.

Förslag kommer att föreläggas riksdagen om viktiga förändringar i vår grundlag. Det gäller bl.a. ett förstärkt skydd av centrala fri- och rättigheter genom att Europakonventionen införlivas med svensk lagstiftning. Ett ökat inslag av personval i valsyste­met, mandatperiodernas längd samt frågor som aktualiseras i samband med medlemskap i den europeiska gemenskapen kommer också att bli föremål för riksdagens ställningstagande.

Regeringen kommer att kalla riksdagens partier till fortsatta överläggningar i dessa frågor.

Två år har gått sedan Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet gemensamt bildade regering för att förändra och förnya Sverige.

Under dessa två år har vi steg för steg genomfört den politik som lades fast i den första regeringsförklaringen. Förnyelsen av Sverige är på god väg. Vi övertog regeringsansvaret i en tid när ekonomin befann sig i en brant utförsbacke. Under det gångna året medförde den europeiska finansiella oron att situationen i många avseenden blev än mer besvärlig. I likhet med ett stort antal andra europeiska länder har Sverige i dag en rörlig växelkurs.

Trots detta finns det nu skäl att tala om ljuspunkter i ekonomin. Men just därför och just nu ställs alldeles speciella krav på styrkan och uthålligheten i vår politik. De politiska beslut som kommer att krävas under de närmaste åren kommer ofta att vara svåra och långtifrån alltid att vara populära. Icke desto

mindre kommer de att vara absolut nödvändiga. Det gäller främst arbetet med att sanera statsfinanserna. Regeringen kommer inte att vika från sitt ansvar. Men vi hoppas att det skall vara möjligt att uppnå ett så brett samförstånd som möjligt kring de åtgärder som de allra flesta av oss innerst inne vet är nödvändiga. Kortsiktig popularitetsjakt får aldrig ersätta långsiktigt ansvarstagande.

Strävan efter samförstånd måste gälla alla områden. Men av speciell vikt är vad vi gemensamt kan uppnå i förhandlingarna med den Europeiska Gemenskapen, när det gäller att bygga ett tryggare och bättre pensionssystem och i fråga om de viktiga författningsfrågor som jag nyss nämnt.

Problemen dominerar förvisso dagen. Men bortom dessa anar vi redan ett Sverige bättre än det vi lämnat bakom oss.

Med större utrymme för individers och familjers eget ansvarstagande. Med större möjligheter till arbete, sparande och företagande. Med en dynamik och vilja till förändring som ger oss styrka och stolthet i det nya Europa som vi är en del av. Regeringens politik har utformats med sikte på 1990-talet i dess helhet. På viktiga områden ser vi redan hur den börjar att ge resultat.

Men än återstår mycket. Gemensamt kommer vi att söka väljarnas stöd i nästa års val för att fortsätta och fullfölja den politik för förändring och förnyelse som vi nu inlett.

Taggar

1990-tal, 1993, Man, Moderaterna, Regeringsförklaring

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-regeringsforklaringen-5-oktober-1993>